

Hem > ... > Familjefrågor Och Arv > Föräldraansvar – Vårdnad Och Umgängesrätt > Germany

Föräldraansvar – vårdnad och umgängesrätt

Innehåll inlagt av

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Tyskland

1 Vad innebär den juridiska termen "föräldraansvar" i praktiken? Vilka rättigheter och skyldigheter har den som har föräldraansvar?

Begreppet "föräldraansvar" beskriver föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Föräldrarna har skyldigheten och rättigheten att ta hand om sitt minderåriga barn. Vårdnaden inbegriper inte bara att föräldrarna tar hand om barnet som individ och förvaltar barnets tillgångar, utan också att de företräder barnet. Rätten att fatta beslut för barnets del hör därför i regel ihop med vårdnaden. I föräldraansvaret ingår även umgänget med barnet och underhållsskyldigheten av barnet.

2 Vem är det i allmänhet som har föräldraansvaret för ett barn?

Så som det beskrevs i svaret på fråga 1 omfattar begreppet "föräldraansvar" samtliga av föräldrarnas skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret.

Huvudregeln är att föräldrarna har delad vårdnad

1. om barnet föds inom äktenskapet,
2. om föräldrarna gifter sig efter att barnet fötts,
3. om föräldrarna förklarar att de gemensamt vill ha vårdnad om barnet (förklaring om gemensam vårdnad, *Sorgeerklärung*),
4. när familjedomstolen (*Familiengericht*) överför vårdnaden till bägge föräldrarna gemensamt.

Förklaringar om gemensam vårdnad ska bestyrkas officiellt. Detta kan göras hos barn- och ungdomsmyndigheterna (*Jugendamt*) eller hos en *notarius publicus* och under vissa omständigheter även vid utlandsbeskickningar. Om föräldrarna inte lämnar in förklaringar om gemensam vårdnad och om de inte är gifta med varandra, är det mamman som har ensam vårdnad. Familjedomstolen kan på ansökan av den ena föräldern överföra vårdnaden till bägge föräldrarna gemensamt, förutsatt att detta inte står i konflikt med barnets bästa. Det förutsätts att delad vårdnad inte står i konflikt med barnets bästa, såvida inte den andra föräldern anger något skäl som hindrar att vårdnaden överförs till bägge föräldrarna gemensamt, och inga sådana skäl i övrigt är uppenbara.

Tysk lagstiftning utgår från att barnets umgänge med bägge föräldrar i regel sker för barnets bästa och ger därför barnet rätt att umgås med sina föräldrar. Samtidigt har båda föräldrarna rätten och skyldigheten att umgås med sitt barn.

Umgängesrätten ger föräldern i första hand befogenheter att regelbundet träffa barnet och prata med det. Till umgänget hör vid sidan om de personliga träffarna även kontakter per brev och telefon.

Skyldigheten att garantera barnets försörjning ligger i regel på båda föräldrarna. Föräldrarna kan själva bestämma på vilket sätt de garanterar sina egna barns försörjning. De kan t.ex. besluta att underhållskostnaderna till största delen tillhandahålls som naturaförmåner (logi, kost, kläder osv.).

3 Kan en annan person bli utsedd i föräldrarnas ställe om de är oförmögna eller ovilliga att utöva sitt föräldraansvar över sina barn?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivning handlar om vårdnad.

Det finns fall där den minderåriga inte står under föräldrarnas vårdnad, om föräldrarna kanske har avlidit, eller alternativt om de inte har rätt att företräda barnet som person eller inte får förvalta barnets tillgångar, kanske på grund av att de har förlorat vårdnaden om barnet. I sådana fall får den minderåriga en förmyndare. Familjedomstolen utfärdar förordnanden om förmyndarskap.

Om föräldrarna inte kan fullgöra vissa delar av sin vårdnadsplikt, utser familjedomstolen en rådgivare (*Pfleger*) för den minderåriga för att ta hand om dessa delar av vårdnaden (§ 1909 i den tyska civillagen).

4 Hur fastställs föräldraansvaret för framtiden om föräldrarna skiljer sig eller separerar?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivning handlar om vårdnad.

Om föräldrarna har delad vårdnad om barnet och om de sedan separerar, har de fortfarande delad vårdnad, oavsett om de är gifta eller inte. På ansökan av någondera föräldern kan familjedomstolen emellertid ge den ena föräldern ensam vårdnad. En sådan ansökan ska godkännas, om den andra föräldern kan godta det, förutom om barnet är minst 14 år gammalt och motsätter sig ensam vårdnad. Ansökan ska också godkännas om upphävandet av delad vårdnad och överförandet av vårdnaden till den ena föräldern förväntas innebära att barnets bästa tillgodoses på optimalt sätt. Ett sådant beslut fattas också enbart efter ansökan från någondera föräldern i sådana fall där föräldrarna skiljer sig, förutom om barnets bästa står på spel.

5 Om föräldrarna sluter ett avtal om föräldraansvar, vilka formella krav måste vara uppfyllda för att avtalet ska vara rättsligt bindande?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

I princip är det upp till föräldrarna att i praktiken sköta den delade vårdnaden och detta sker under fria former. En rättsligt bindande ändring av vårdnadsarrangemangen kan emellertid inte genomföras enbart genom överenskommelse, utan det krävs ett beslut från familjedomstolen. Om föräldrarna bor på olika håll, kan de ta hjälp av barn- och ungdomsmyndigheterna för att upprätta en vårdnadsplan som bägge parter kan enas om. En sådan plan kan utgöra grunden för ett domstolsbeslut om vårdnaden. Om föräldrarna är ense om att enbart den ena föräldern ska ha vårdnaden i framtiden, kan de lämna in en ansökan till familjedomstolen om att vårdnaden ska överföras till den ena föräldern.

Föräldrarna kan också under fria former enas om umgängesrätten. Om en sådan överenskommelse registreras i samband med en medling i domstol och godkänns av domstolen, är detta medlingsresultat lika bindande som ett domstolsbeslut och i nödfall verkställbart genom tvångsmedel.

6 Vilka alternativ finns det för att lösa konflikten utan att gå till domstol om föräldrarna inte kan komma överens om föräldraansvaret?

Om föräldrarna inte kan lösa sina konflikter på egen hand, är det möjligt att vända sig till barn- och ungdomsmyndigheterna eller frivilligorganisationer inom ungdomsvården. Där får föräldrarna råd och stöd för att kunna hantera sina problem. På adressen <http://www.dajeb.de> hittar du en databank med alla rådgivande organ. Dessutom är det möjligt att genom medling få fram en uppgörelse i godo. Mer information om familjemedling hittar du på adressen <http://www.bafm-mediation.de/>.

7 I vilka frågor kan en domare fatta beslut om barnet om föräldrarna går till domstol?

Beroende på vad ansökan handlar om eller vilken anledningen till domstolsförhandlingarna är kan domaren inom ramen för respektive förfarande besluta om alla frågor som rör barnets vårdnad (inbegripet återlämnande av barnet), umgänge och underhåll. I samband med detta ska domaren i varje fas av förfarandet försöka bidra till en tvistlösning som bägge parter kan enas om. Då föräldrarna är oense om någon sådan aspekt av vårdnaden som är relevant för barnet, kan domstolen ge den ena föräldern rätt att ensam fatta beslut om denna aspekt.

Domstolen kan därutöver när som helst på eget initiativ förordna alla åtgärder som är nödvändiga om barnets bästa står på spel.

8 Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska ha vårdnaden om barnet, innebär det att han eller hon kan fatta beslut i alla frågor som rör barnet utan att först samråda med den andra föräldern?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

I fråga om vårdnaden är svaret på frågan i princip ja. Den förälder som inte har vårdnaden har ingen medbestämmanderätt. Denna förälder har emellertid rätt till umgänge med barnet och om vederbörande har ett legitimt intresse, kan hen begära upplysningar om barnets personliga förhållanden av den andra föräldern. Om barnet däremot vistas hos den förälder som inte har vårdnaden (t.ex. på grund av att denna förälder har rätt till umgänge) och om detta sker i samförstånd med den förälder som har vårdnaden eller på grund av vad en domstol fastställt, kan den förälder som inte har vårdnaden ensam fatta beslut om frågor som handlar om den faktiska omvårdnaden (t.ex. kosten).

9 Om domstolen bestämmer att föräldrarna ska ha gemensam vårdnad om ett barn, vad innebär det i praktiken?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivning handlar om vårdnad.

Om föräldrarna har delad vårdnad om sitt barn och om de bor tillsammans, så ska de i samförstånd finna en lösning på alla frågor som gäller vårdnaden. Om föräldrarna däremot bor på olika håll, behöver de göra så endast i sådana frågor som är av avgörande betydelse för barnet. I vardagliga frågor har den förälder som barnet har sin huvudsakliga anknytning till rätt att fatta beslut på egen hand.

10 Till vilken domstol eller myndighet ska jag vända mig om jag vill göra en

ansökan om föräldraansvar? Vilka formella krav måste vara uppfyllda och vilka handlingar ska jag bifoga till min ansökan?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

I regel är familjedomstolen (som utgör en särskild avdelning vid distriktsdomstolen, *Amtsgericht*) behörig domstol vid sådana förfaranden som gäller vårdnad av och umgänge med barnet. Då det behövs en ansökan om att inleda ett domstolsförfarande, t.ex. i ett förfarande där den ena föräldern ska få ensam vårdnad i sådana fall där föräldrarna bor på olika håll, ska en sådan ansökan åtföljas av en motivering. Till ansökan ska bifogas de fakta och bevis som motiveringen baseras på och de intyg som den sökande hänvisar till. Ansökan ska också innehålla uppgifter om huruvida parterna före inlämnande av ansökan har gjort något försök till medling eller har medverkat i något annat förfarande för att lösa tvisten utanför domstol. Endast i undantagsfall krävs att sökanden företräds av en advokat, så som vid ansökningar som ingår i mål om äktenskapsskillnad. Om det inte föreligger någon skyldighet att anlita advokat, kan ansökan lämnas in direkt vid den behöriga domstolen. Vid distriktsdomstolarna finns det därför ett kansli (*Rechtsantragstelle*), där ansökningar kan lämnas in och där andra typer av förklaringar kan registreras.

Om föräldrarna inte är gifta när barnet föds, kan antingen en notarius publicus eller den person (*Urkundsperson*) som har ett officiellt bemyndigande att bekräfta handlingar hos barn- och ungdomsmyndigheterna bestyrka förklaringen om gemensam vårdnad (vilket här innebär att föräldrarna gemensamt tar på sig vårdnaden). Under vissa omständigheter kan även utlandsbeskickningar bestyrka sådana förklaringar.

11 Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall? Finns det något brådskande förfarande?

I sådana förfaranden som avser vårdnad eller umgänesrätt gäller principen att domstolen prövar sakförhållandena på eget initiativ (*Amtsermittlungsgundsatz*). Enligt denna princip ska domstolen på eget initiativ utreda faktiska omständigheter som är relevanta för beslutet och vidare är domstolen inte bunden vid parternas argument.

I brådskande fall kan domstolen utfärda ett förordnande om interimistiska åtgärder, om detta är motiverat och om ett akut behov av sådana åtgärder föreligger. Om barnets bästa står på spel, är domstolen skyldig att även utan ansökan från berörd part undersöka möjligheten att utfärda ett dylikt förordnande. Om en uppgörelse i godo inte kan nås inom utsatt tid i ett förfarande som rör umgänesrätten, ska domstolen tillsammans med föräldrarna och barn- och ungdomsmyndigheterna uttala sig om möjligheten att utfärda ett interimistiskt förordnande.

12 Kan jag få rättshjälp för att täcka kostnaderna för förfarandet?

Om en medborgare på grund av sina personliga och ekonomiska förhållanden inte alls eller endast delvis eller endast genom delbetalningar kan svara för kostnaderna i förfarandet, kan hen få rättshjälp, bl.a. i mål vid familjedomstol. För detta krävs att sökanden i egenskap av kärke eller svarande har rimliga utsikter att få sin talan bifallen och att talan är befogad. På detta sätt kan även personer som inte har så god ekonomi få tillgång till rättslig prövning. Inom ramen för rättshjälp betalar staten den rättshjälpsberättigades egen andel av rättegångskostnaderna helt eller delvis, beroende på hur stora den rättshjälpsberättigades nettoinkomster är. Om en advokat förordnats åt den berörda parten, gäller detta även i fråga om kostnaderna för advokaten.

13 Går det att överklaga ett beslut om föräldraansvar?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

Beslut om vårdnad och umgänge kan överklagas på rättslig väg. Detta gäller oavsett om förfarandet behandlas som en oberoende talan eller som ett så kallat uppföljande mål efter en äktenskapsskillnad. I båda fallen kan beslutet överklagas.

Klagan ska inlämnas inom en tidsfrist på en månad efter det skriftliga meddelandet om beslutet. Interimistiska förordnanden avseende vårdnaden kan överklagas enbart om förordnandet utfärdats efter muntliga kommentarer. En klagan över ett interimistiskt förordnande ska emellertid inlämnas inom en tidsfrist på två veckor. Om förordnandet utfärdats utan muntliga kommentarer, kan det inte överklagas. Oavsett frågan om muntliga kommentarer kan interimistiska förordnanden avseende umgängesrätten inte heller överklagas. I sådana fall är det emellertid möjligt att väcka talan i sakfrågan. I övrigt träder interimistiska förordnanden ur kraft, om andra föreskrifter avseende samma fråga börjar gälla.

14 I vissa fall kan det vara nödvändigt att göra en ansökan till en domstol eller till en annan myndighet för att få ett beslut om föräldraansvar verkställt. Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

Vid brott mot en verkställbar dom avseende återlämnande av en person och avseende villkoren för umgänget kan domstolen utfärda en ordningsbot åt den skyldige. Om en sådan ordningsbot inte kan indrivs, kan den berörda personen påföras ett administrativt frihetsberövande (*Ordnungshaft*) av domstolen. Under vissa villkor kan ett administrativt frihetsberövande också påföras med omedelbar verkan. I beslutet om återlämnande av en person eller om villkoren för umgänget ska det hänvisas till påföljderna av ett brott mot den verkställbara domen. I varje enskilt fall får ordningsboten inte överstiga 25 000 euro, och det administrativa frihetsberövandet får inte vara längre än 6 månader. Som ytterligare verkställighetsåtgärd kommer ett domstolsföreläggande om direkta tvångsåtgärder mot den skyldige i fråga. Det är tillåtet att vidta direkta tvångsåtgärder mot ett barn om barnet ska lämnas till den andra föräldern för att denna ska kunna utöva sin rätt till umgänge. I övrigt får direkta tvångsåtgärder mot ett barn tillåtas endast om detta är motiverat med beaktande av barnets bästa och om det inte är möjligt att säkerställa efterlevnad av beslutet genom lindrigare medel.

15 Hur får jag ett beslut om föräldraansvar som har meddelats i en annan medlemsstat erkänt och verkställt i den medlemsstat där jag bor?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

Sådana domar om vårdnad och umgänge som meddelats i någon av EU-medlemsstaterna (med undantag för Danmark) erkänns i Tyskland på grundval av förordning (EG) nr 2201/2003 (den så kallade Bryssel II a-förordningen) utan att det behövs något särskilt förfarande för detta. Det är emellertid också möjligt att ansöka om att den behöriga familjedomstolen i Tyskland ska fastställa erkännandet. Denna fastställelse gäller sedan för och emot vem som helst. Innan en dom om vårdnad från en annan medlemsstat kan verkställas i Tyskland, krävs enligt ovannämnda förordning en ansökan om verkställbarhetsförklaring, vilket innebär att verkställighet av domen ska medges inom landet. Ansökan ska riktas till den lokala behöriga familjedomstolen på den ort där delstatsöverdomstolen (*Oberlandesgericht*) finns. Som bilaga till ansökan om ett exekvaturförfarande ska en kopia av domen och ett intyg från domstolen i ursprungsmedlemsstaten bifogas, varvid standardformuläret i bilaga II till förordningen ska användas. Det är inte nödvändigt att anlita en advokat för detta ändamål. Sökande som bor i en annan medlemsstat ska emellertid utse ett ombud (*Zustellungsbevollmächtigter*) med fullmakt att ta emot delgivningar i Tyskland. Familjedomstolens dom utfärdas genom beslut utan muntlig förhandling. På grundval av detta beslut underrättar den behöriga domstolstjänstemannen (*Urkundsbeamte*) domstolen om exekvaturförfarandet. Det är tillåtet att överklaga familjedomstolens beslut vid delstatsöverdomstolen. Överklaganden av beslut från delstatsöverdomstolen inges till den federala högsta domstolen

(*Bundesgerichtshof*), under villkor att delstatsöverdomstolen medger ett sådant överklagande. I Tyskland finns det sammanlagt över 650 familjedomstolar, men endast 22 av dem är behöriga att handlägga ansökningar om fastställelse av erkännanden eller om verkställbarhetsförklaring. Adresserna till dessa domstolar hittar du på <http://www.bundesjustizamt.de/sorgerecht> - "Zuständige Gerichte" (på tyska) och <http://www.bundesjustizamt.de/custody-conflicts> - "Competent German courts" (på engelska).

Det bör beaktas att vissa beslut från andra medlemsstater om umgängesrätten och om återförande av barn som bortförts eller kvarhållits olovligt kan erkännas och verkställas i Tyskland utan ansökan om verkställbarhetsförklaring, och utan någon möjlighet att invända mot erkännandet. Personerna som innehar föräldraansvaret har emellertid fri möjlighet att även i dessa fall formellt ansöka om en verkställbarhetsförklaring av beslutet genom tyska domstolar.

16 Till vilken domstol i den medlemsstat där jag bor ska jag vända mig för att överklaga erkännandet av ett beslut om föräldraansvar som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat? Vilket förfarande är tillämpligt i sådana mål?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

Även här har de 22 domstolar som nämndes i svaret på fråga 15 särskild behörighet. En ansökan om fastställelse av vägran att erkänna ett beslut om föräldraansvar ska lämnas till familjedomstolen på den ort där delstatsöverdomstolen är belägen och inom vars behörighetsområde svaranden eller det barn som berörs av beslutet har sin vanliga vistelseort. Subsidiärt är den behöriga domstolen den familjedomstol inom vars behörighetsområde intresset att ansöka om fastställelse uppkommer eller där behovet av barnomsorg finns. I övriga fall är det familjedomstolen i Pankow/Weißensee. Att inleda ett fastställelseförfarande (*Feststellungsverfahren*) innebär i princip att behörigheten för samtliga familjerättsliga ärenden som gäller samma barn koncentreras, vilket betyder att en enda domstol kan fatta beslut om alla ärenden som rör förhållandet mellan föräldrar och barn. Ett beslut om fastställelse (oavsett om det handlar om erkännande eller vägran av erkännande) gäller dock endast i den medlemsstat som har utfärdat beslutet. Trots detta kan ett fastställelseförfarande om vägran av erkännande inledas i Tyskland, även om det bara är i förebyggande syfte.

Med avseende på förfarandet ska bestämmelserna om beslutet att bevilja verkställighet i första instans, i överklagandeförfarandet och i överklagandet till den federala högsta domstolen tillämpas i respektive fall.

17 Vilken lag tillämpas i föräldraansvarsfrågor om barnet eller parterna inte bor i den medlemsstaten eller har olika medborgarskap?

Begreppet "föräldraansvar" omfattar föräldrarnas alla skyldigheter och rättigheter i förhållande till barnet. Vårdnaden utgör en viktig del av föräldraansvaret. Umgänget med barnet och underhållsskyldigheten gentemot barnet ingår även i föräldraansvaret (se svaret på fråga 1). Följande beskrivningar handlar om vårdnad och umgänge.

Här bör man skilja på frågor om tillämplig lag och frågor om domstolarnas behörighet. Normalt sett är domstolarna och myndigheterna på den ort där barnet har sin hemvist behöriga i frågor som rör föräldraansvar (se artikel 8 i förordning (EG) nr 2201/2003 samt artikel 5 i Haagkonventionen om skydd av barn). Nationaliteten spelar däremot ingen roll. Den tillämpliga lagen fastställs också enligt Haagkonventionen om skydd av barn. Enligt Haagkonventionen ska i regel lagstiftningen i den stat där barnet har sin vanliga vistelseort tillämpas på tillerkännande, upphävande och utövande av föräldraansvaret samt på den lagstadgade umgängesrätten. Om föräldraansvaret har fastställts baserat på lagstiftningen i den stat där barnet har sin vanliga vistelseort, fortsätter dessa regler i princip att gälla även om barnet byter vistelseort. Om beslut om vårdnaden och umgänget fattas av behöriga tyska domstolar och myndigheter utifrån premisserna om barnets vanliga vistelseort, ska tysk lagstiftning gälla.

Den här webbsidan hör till portalen [Ditt Europa](#).

Du får gärna [lämna synpunkter](#) på innehållet

■ Senaste uppdatering: 06/01/2025

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.